

== Velja po pošti: ==
za celo leto naprej . K 28.—
za pol leta 13.—
za četrt 6-50
za en mesec 2-20
za Nemčijo celoletno . 28.—
za ostalo inozemstvo . 35.—

== V upravnistvu: ==
za celo leto naprej . K 22-40
za pol leta 11-20
za četrt 5-80
za en mesec 1-90
Za pošiljanje na dom 20 v. na
mesec. — Posamezne štev. 10 v.

SLOVENE

== Inserati: ==
Enostolpna pettivrsta (72 mm):
za enkrat po 15 v
za dvakrat 13 —
za trikrat 10 —
za več kot trikrat 9 —

V reklamnih noticah stane
enostolpna garmondvrsta
30 vinarjev. Pri večkratnem
objavljenju primeren popust.

== Izhaja: ==
vsak dan, izvenemši nedelje in
praznike, ob 5. uri popoldne.

== Uredništvo je v Kopitarjevih ulicah šte. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma ne
sprejemajo. — Uredniškega telefona šte. 74. ==

Političen list za slovenski narod.

Upravnistvo je v Kopitarjevih ulicah šte. 6.
Sprejema naročila, inserate in reklamacije.
Upravnistkega telefona šte. 188.

Današnja številka obsega 4 strani.

Zamotan položaj.

POGAJANJA SE ZAČNO . . .

Dunaj, 27. oktobra.

O draginji živil se razpravlja že drugi dan in morda se bo razprava končala jutri. Nikomur se ne mudi, alj vsaj nihče ne kaže, da se mu mudi, da bi se razprava pospešila. Mi mali ljudje ne opazimo kdo vé kaj, samo to vidimo, da včasih »glave« tako-le skup trčijo in se razgovarjajo. Zapesti so zelo, kar je čisto v redu, ker dostikrat je majhna indiskrecija pokvarila lepe in velike načrte, ki so bili tikom pred realizovanjem. Morda bo sedaj kaj bolje. Najnovejšje je, da se začno razgovori in pogajanja. Ministrski predsednik je stopil iz svoje rezerve in se bliža strankam; izvedeti hoče njih želje in zahteve, da se pouči, na kakih podlagi bo mogoče združiti stranke in ustvariti v parlamentu situacijo, v kateri se bo mogoče lotiti z uspehom stvari, ki čakajo že dolgo nujne rešitve. Priznati moramo, da je Bienenrth dolgo časa čakal, da se razmere same uredijo tako, da bi bilo po njegovih nazorih prav, a izprevidel je, da na ta način ne pride nikamor, da nobeni stranki niti na misel ne pride, da bi delala v njegovem smislu, v njegovem interesu. In sedaj mora začeti razgovarjati se in se pogajati! Seveda kako se bo ta stvar končala, ne vé nihče. Najprvo so povabljeni Nemci, s katerimi bo konferiral jutri popoldne. Kaj bodo ukrenili — bomo videli. Skromni itak še nikdar niso bili. Za njimi pridejo na vrsto druge stranke, tako postanejo prihodnji tedni politično važni. Naj pride skoraj do odločitve!

DRŽAVNI ZBOR.

Dunaj, 28. oktobra.

Draginja živil.

Zbornica je danes skoraj prazna. V razpravi je še vedno nujni predlog o draginji živil. O tem se je že lani in letos toliko govorilo, da je težko z novimi argumenti vzbujati pozornost zbornice. Znana so tudi stališča raznih strank. Socialni demokrati kriče v enomer, da kmet odira delavski in druge stanov. Človek res ne vé, ali trdijo neresnico iz neumnosti ali iz zlobne neumnosti.

Zastopniki industrije niso tako pristanski. Tako je danes dr. Licht priznal, da kmet težko izhaja in da so različni vzroki, ki dražje živila in sploh vsakdanje potrebščine. Dr. Licht kot zastopnik in-

dustrije ne odreka poljedelstvu velikega pomena v naši državi. Vlada naj štiti poljedelstvo, ki je najboljši odjemalec industrije. Pretirane pa so zahteve, ki jih zagovarja znani vitez Simić-Hohenblum. Ta hiper-agrarci bi najraje videli, da bi se vsa država ogradila s kitajskim zidom proti uvozu živine iz tujih držav. Draginjsko vprašanje pa se ne more in ne sme presojati z enostranskega stališča, ki je vedno krivično. Ako n. pr. naša država prepové vsak izvoz živine iz balkanskih dežel, pač ne moremo pričakovati, da bi te dežele odpirale vrata izdelkom naše industrije. Tako naša industrija prevede blaga v Rumunijo za več nego sto milijonov na leto; zato pa tudi Rumunija z vso pravico zahteva, da sme vsaj gotovo množino živine in mesa uvažati v našo državo. Roka roko umiva, obe pa obraz. To je stališče industrije.

Agrarno stališče so danes zagovarjali nemški kmet Stöckler, naš tovariš Roškar in češki agrarci Holy. Poslanec Roškar je izvajal: Ker se je že mnogo govorilo o tem vprašanju, je težko navajati nove razloge proti trditvam, da je kmet oderuh. Saj je kmet vesel, če mu pridelki povrnejo stroške; delo se mu itak ne izplača. Na Spodnjem Štajerskem se proda pitana živina po 60 do 70 kron meterski stot, in vendar je meso nečuvno drago. Ali pa je kmet kriv, ako prekupi spravljajo dobičke v brezdanje žepe? — Kmet propada povsod, ker s svojimi dohodki ne more plačevati drage delavce, ki drvé v mesta in tovarne. Vlada pa se jako malo briga za kmečki stan. Mačeha mu je, pač pa vedno in povsod daje prednost industriji. Sedaj hoče vlada zvišati prejšnje in vpeljati nekatere nove davke, ki bodo najhujše zadeli ravno kmečki stan. Zakaj pa vlada ne podraži piva? Ker hoče varovati velike pivovarne ali pa nevoljo zvaliti na dežele, ako bodo primorane zvišati naklade od piva. Res je, da se je v zadnjih letih živina podražila za 10 odstotkov. Obenem pa so se druge potrebščine podražile za 25 do 50 odstotkov. Vsled suše je tudi krma postala tako draga, da se marsikje tudi živinoreja več ne izplača. Kmet je zadolžen, toda denar je predrag za kmeta, ker mu kmetija ne povrača obresti za dolgeve. Kmet naj bi si izboljšal njive, travnike, pašnike, gozdove, gradil ceste! S čim pa, ako ga država ne podpira? Zato je najbolje, ako si podasta roke konsument in producent ter si brez prekupev izmenjujeta svoje prideleke in izdelke. Roškar konča z izjavo, da radi glasujemo za predlog, naj odsek resno razmisli o sredstvih proti draginji. Po naši sodbi pa tudi odsek

ne bode iznašel leka proti draginji. Izključeno je namreč, da bi se uresničile sanje socialnih demokratov. Ti namreč zahtevajo, naj država drugod nakupi žita in ga oddaje po nakupni ceni. Država, oziroma vlada naj torej igra na borzi, kakor to še vedno delajo židje v Budimpešti. Razprava o draginji živil bode šele jutri končana.

Pogajanja.

Ker prerok ni hotel h gori, prišla je gora k preroku. Baron Bienenrth je dolgo odlašal s pogajanjem. Prisilil ga je koledar. Vlada potrebuje denar, ki pa si ga ne more dovoliti s § 14. In do božičnih praznikov imamo komaj še sedem tednov. Povabil je torej baron Bienenrth dr. Kramarja, dr. Šusteršiča in Udržala kot zastopnike »Slovanske Jednote«, naj mu povedo, kako sodijo o situaciji v parlamentu. Kaj je odgovoril dr. Kramar, tega javnost še ne vé, dasi ni težko uganiti. Dr. Šusteršič in Udržal pa sta mu odgovorila, da je stvar vlade, oziroma ministrskega predsednika, ustvariti pogoje za delavnost zbornice. Baron Bienenrth se je moral že prepričati, da sedanja vlada ne potegne voza iz mlake. On potrebuje priprege. Ve pa tudi, kje jo dobi.

Sicer pa je Bienenrthova vlada sedaj v vrtincu med Scilo in Karibdo. Nemške stranke priganjajo z vso silo, da vlada predloži v sankcijo znane štiri zakonske načrte, ki naj bi na večne čase proglasili nemščino kot edini deželni jezik. Danes so zastopniki nemških strank ugibali v mestni hiši pri dr. Luegerju, kaj naj store, ako vlada tega ne stori. Je pa važno tudi drugo vprašanje, kaj naj namreč baron Bienenrth stori, ako vsled sankcije onih zakonov češka ministra izstopita iz kabineta. Ministrski stol bi imel potem le dve nogi, in baron Bienenrth bi moral izvajati posledice. To je prva nevarnost za sedanjo vlado. Druga pa preti z ogrske strani. Ogrska kriza se more poravnati le z vojaškimi koncesijami. V to pa avstrijska vlada pod nobenim pogojem ne more dovoliti, ker sicer jej lastne stranke izpodmaknejo stol. Iz vsega je torej razvidno, da so dogodki za kulisami jako zanimivi. Nujni predlogi v zbornici tvorijo le steno, za katero se ustvarjajo pogoji za bodočo vlado in delavnost zbornice. In tisti, ki najbolj kriče proti novi koaliciji, si jo najbolj želé, izvzemši seveda dr. Schreinerja, ki bo moral z ministrskega na svoj ozki poslanski sedež. In to mu od srca pravičljivi ravno nemški poslanci.

Južna železnica.

Danes je bila dvanaajstica poslancev iz dežel ob Južni železnici pri železniškem

ministru Wrbi, da vložijo odločen ugovor proti višjim tarifom južne železnice. Minister Wrba pa je odgovoril, da je krava že iz hleva. Vlada je menda že meseca junija južni železnici zagotovila višje tarife. Sedaj je samo še vprašanje, kaj stori ogrska vlada, ki se je doslej upirala. To je nov smrtni greh sedanje vlade, ki na račun avstrijskih davkoplačevalcev v južnih kronovinah zvišuje dohodke Rotšildu in drugim upnikom na Francoskem. To je zopet nova afera, ki mora do skrajnosti razkačiti javno mnenje. Upamo, da ni še izgovorjena zadnja beseda.

O POLOŽAJU.

Ljubljana, 29. oktobra.

Izvirna državnozbornska poročila izpopolnimo z najnovejšimi poročili o notranjepolitiškem položaju, ki jih posnamemo iz danes nam došlih listov in korespondenc.

Nemška poročila trdijo, da sta se večeraj pri seji »Slovanske Unije« sporekla Kramar in Choc, ki je zahteval, naj poroča Kramar o svoji konferenci z Bienenrthom. Kramar tega ni storil, pač sta pa dr. Šusteršič in Udržal podrobno poročala o konferencah z Bienenrthom.

Nemška poročila smatrajo položaj za jako resen. Gotovo je, da se vsenemške deželne postave to soboto ne potrdijo. Nemci trdijo, da če položaj ne bo v osmih dneh jasn, se državni zbor odgodi. Nemška glasila pravijo, da se izvejo o položaju le drobtinice. Mogoče, da demisionira celokupno ministrstvo. Sledi mu ministrstvo sestavljeno iz avtoritet. Če se izjavijo pogajanja za delozmožnost zbornice, bo vlada z svo vnmio delovala na delozmožnost češkega deželnega zbora, državni zbor skliče decembra.

Moledovanje nemških glasil kaže, da se Nemci umikajo. Došlo je iz nemških krogov poročilo, da je Udržal v svoji konferenci z Bienenrthom izjavil, da je edino mogoče za razvozlanje položaja, da Bienenrth demisionira.

Na položaj v Avstriji vplivata brez dvojbe ogrska kriza in italijansko potovanje ruskega carja. Na Ogrskem kriza še ni rešena. Vleče se in vleče. Cesar želi, da prevzame vlado Andrassy. Celo Košut dela po cesarjevi želji za Andrassyja.

Veliki politiki so tudi slabe volje, ker se je car ob svojem obisku italijanskega kralja izognil Avstrije. Tudi berlinski politiki so zato nevolni. Turki se boje, da bo obisk neugodno vplival na balkanske razmere. Ne verujemo, da pride do plesa Avstrija-Nemčija s Srbijo, Rusijo, Italijo in Francijo, a sopparno je le veliko politično obzorje.

LISTEK.

Onkraj Gorjancev.

(Dalje.)

Drugega dne sem imel ob 10. glavno opravilo s pridigo v župni cerkvi. Ljudji je bilo nabito polno, ženske deloma v beli narodni noši, moških sem videl belo oblečenih malo. Stara noša zginja, kakor star denar, stara vera pa še ostaja.

Po opravilu sem šel še parkrat po glavnem trgu doli in gor, da si malo ogledam črnomaljsko mesto in belokranjske tipe.

Mesteče je naredilo name v resnici ugoden vtisk, nenda zato še temboljši, ker misem pričakoval toliko. Celot hotel z restavracijo in kavarno imajo sredi mesta, begar lastnik je kočevski Nemec Lachner. Jako lepo izgleda tudi šolsko poslopje.

Ljudski tipi se malo razlikujejo od naših, kolikor sem opazil, prevladujejo jasni tipi s plavimi lasmi in modrimi očmi. Samo semfirtje se opazi, da se je tu megal južni, srbski element s slovenskim. Narodoznanstvo pravijo, da je temna poltvsrajnejša in životnejša od jasne in kjer se križata, prevlada navadno temnejša pasma. Sploh nam kaže zgodovina, da se pri Slo-

vanih jasna polt vedno bolj umiče temni. Južne Slované nam opisujejo zgodovinarji kot plavolasce z belo poltjo in modrimi očmi. Zdaj so Jugoslovani, izvzemši Slovence in del Hrvatov, izključno skoraj temnopolti. Tudi o Malorusih nam omenja prvotno letopis, da so imeli plave lase, modre oči in belo polt, zdaj pa vlada na Ukrajini izključno temni tip. Beli so ostali samo še Velikorusi, večinoma Poljaki in Čehi, po večini Slovenci in deloma Hrvati. Celot v Marindolu, med pravoslavniimi Vlahi, potomci davnih srbskih beguncev, sem našel pozneje bele tipe, dasi ravno prevladuje pri njih črni in se Vlahi sploh na prvi pogled razlikujejo od Slovencea. Naj se govori kolikor hoče o jugoslovanski vzajemnosti in o enem narodu, vendar je gotovo, da stoje Slovenci etnološko bližje Nemcem kot Srbom, o kulturi niti ne govoriti.

Ko sem se vrnil v župnišče, so mi v naglici pripravili obed, potem sva se pa z g. Malneričem takoj odpeljala na kolesih v Adlešice, kjer je imel popoludne po litanih biti shod. Dan je bil solnčen, pot se je posušila, vozilo se je lepo, samo ako bi bila pota ugodnejša. Toda neprestani klaneci, zdaj navzgor, zdaj navzdol, zmučijo človeka. Vrhutega je bila pot deloma posuta z debelim gramozom. Ljudij ni bilo videti nobenih, vozov nismo srečevali, kar je bilo prijetno. Tribučje so ostale nekoliko

na desno in me zapeljivo vabile k sebi, a ni bilo časa, da bi zavil s ceste pogledat to vas. Nedaleč od Adlešic sva pod nekim klancem vstavila in zavila na vrt hiše, ki je stal ob poti in prisleda k ljudem, ki so tu južinali pri mizi pod drevesom. Bili so v belih narodnih nošah, prazničnih seveda. Mislim sem, da ima njihov govor več dialektičnih posebnosti, a ni tako zelo različen od pismene slovenščine. Tudi oni so me razumeli prav lahko. Prosil sem jih vode, a mi je niso mogli dati in so me potolažili, da jo dobim v Adlešicah.

Ko sva prišla v Adlešice, so šli ljudje ravno od litanij in se pričeli zbirati na župniškem vrtu, kjer bi se imel vršiti shod. Nekoliko se odpočijem, utrgam par grozdov, ki so viseli na brajdah pri župnišču, se napijem vode, katere mi je medtem prinesla dekla od daleč doli nekje od Kolpe, kajti v bližini ni dobre vode in tudi za živino imajo vode premalo, potem pa grem na shod, ki se je medtem že pričel. Ljudi se je nabralo obilo, večinoma moških v belih narodnih nošah. Tu sem že opazil več črnih las in temnih polti, kot v Črnomlju. V ozadju se je zbralo tudi nekaj žensk in deklet v belih in pisanih narodnih krojih.

Shod je otvoril gospod župnik, govorila sta po vrsti g. Malnerič, g. Adlešič in jaz. Bil je predpripravi shod za ustanovitev izobraževalnega društva in knjižni-

ce. Sestra g. Adlešiča, mlado, nadarjeno kmečko dekle, ki je stalo v ozadju oblečeno v slikovito belokranjsko nošo, je bilo določeno za knjižničarko in tajnico. Knjig so imeli nabranih že precej. Društvo se bo torej najbrže dobro razvijalo. Shod je trajal precej dolgo časa, dalje, kot smo računali, toda v kraju, kjer se organizacija šele prične razvijati, se ne more vse vršiti s precizno točnostjo. Nastanejo kakšni dvomi, ljudem je treba pojasniti marsikaj, kar se drugje razume samoobsebi, in tako mine čas. Vendar se je vse lepo zaključilo, ljudje so poslušali z zanimanjem, se udeležili razgovora in se slednjič razšli z dobrimi sklepi.

Po shodu nam je hotel gospod župnik dati okusiti njegove gostoljubnosti, ki je bila sicer praktična in umestna, ker smo bili krepčila potrebni, toda spet nam je nagajal neizprosni čas. Voz je namreč že čakal, ki bi nas imel peljati čez Marindol do Žuničev ob Kolpi in od tam smo hoteli peš na Hrvaško, kjer smo imeli še istega večera napovedan drugi shod.

Morali smo torej kljub prigovarjanju in siljenju prijaznega gospoda narediti kolikor mogoče kratko, samo za največjo silo, potem smo se pa spravili na voz z lojternicami in odpeljali.

Voz nas je vlekel počasi škripaje po nerodni, slabi poti dalje proti Marindolu. Imeli smo torej časa mnogo, da smo si

Skrivna ljubezen.

Rada bi te 'mela.
Ne upam se prav...

Narodna.

Zaveza Avstrijskih Jugoslovanskih Učiteljskih Društev v Ljubljani nam pošila sledeči popravek:

V smislu § 19. tiskovnega zakona zahtevamo, da priobčite v prihodnji številki »Slovenca« na istem mestu in z istimi črkami glede predzadnjega odstavka v članku »Resnica o Ferrerju«, natisnjene v »Slovencu« z dne 23. oktobra 1909, št. 243, sledeči popravek:

Ni res, da je slovensko liberalno učitelstvo poslalo deputacijo na kongres svobodomislecev v Pragi, ki ga je posetil brezdomovinec, anarhist in zagovornik kraljevskih umorov, Ferrer! Tudi ni res, da so »Zavezarji« poslali glasom radovljiske skupščine brzojavni pozdrav v Prago na Ferrerjev shod. Res pa je, da Zaveza avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev ni poslala deputacije na kongres svobodomislecev v Pragi in ni nikdar pozdravila shoda brzojavnim putem. Ni res, da bi bila radovljiska skupščina sklepala o brzojavnem pozdravu, res pa je, da se shod svobodomislecev ni omenil na radovljiski skupščini niti z besedico.

Vodstvo Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev.

V Ljubljani, dne 28. oktobra 1909.

Predsednik: L. Jelenc.
II. tajnica: J. Sabadin.

Ta popravek, ki v ničemer ne odgovarja zakonu, ker »Slovenec« v dotični notici ni govoril o nobeni »Zavezi Avstr. Jugoslovanskih Učiteljskih Društev v Ljubljani«, katere torej tozadevna notica prav nič ne briga, smo kljub temu z velikim veseljem objavili iz sledečih razlogov: »Zaveza Avstrijskih Jugoslovanskih Učiteljskih Društev v Ljubljani« je že opetovano izjavila, da ni svobodomiselnih organizacija, še manj pa liberalna — da, na znanem shodu v Ljubljani sta Gangl in Jelenc javno prislegla, da Zavezarija oficijelno izstopi iz liberalne stranke. V tem popravku pa se Zaveza izrečno identificira s slovenskim liberalnim učitelstvom, za katerega pošilja popravek! Kar se stvari same tiče, pa ves popravek ni nič drugega kakor navadno zavijanje. Liberalni slovenski učitelji so poslali na shod Svobodne Misli v Prago, kateremu je načeloval brezdomovinec, anarhist in zagovornik kraljevskih umorov Ferrer, brzojavni pozdrav, par liberalnih učiteljev se je tega kongresa tudi udeležilo kot zastopstvo kranjskega liberalizma, kar so objavili češki listi in v Radovljici se je shod Svobodne Misli pod načelstvom voditelja barcelonskih poizgov in umorov slavil in »Narod« ter »Tovariš« sta se s tem celo glasno bahala. Ni torej res, da se v Radovljici shod Svobodne Misli ni omenil z nobeno besedico, res je nasprotno, da se je od liberalnih učiteljev visoko povzdigoval, kakor so sami pisali in govorili. Brzojavka slovenskih liberalnih učiteljev pa se je v Pragi na shodu S. M. brala in v svobodomiselnih glasilih omenila. Liberalni učitelji bi svojo skrivno ljubezen do Ferrera radi utajili, pa ne gre. Seveda niso vsi krivi oslariji, ki jih delajo njihovi »prvoboritelji«, zato pa naj pametni učitelji pokažejo hrbet križcem, ki zdaj tač, kar so prej naredili!

Če nam pa »Zaveza Avstrijskih Jugoslovanskih Učiteljskih Društev v Ljubljani« prihodnjič zopet pošlje popravek v imenu liberalnih učiteljev, ki ji kot strokovni organizaciji ne smejo nič mar biti, bo romal v koš, kamor spada.

ogledovali romantično okolico. Pod Adlešiči se je videlo zidovje starega gradu, lastnine nekdanjega velikega junaka Lenkoviča, ki se je odlikoval v bojih s Turki in naselil vlaške uskoke po obmejnih krajih, zlasti tudi po Marindolu. Na drugem bregu Kolpe so se v slikovitem polkrogu dvigali griči, raz katerih so se belile vasi in cerkve. Tam je že hrvaški svet.

A Marindol? — Čegav je? Zemljepisno spada h Kranjski, ker leži še na to stran Kolpe, sedaj spada administrativno pod Hrvaško, a samo začasno. Določeno še ni, če spada h Kranjski ali k Hrvaški. Vendar se bo moralo to vprašanje rešiti in zgubljeni kraj prikopiti h Kranjski, preje bo vsak gospodarski in kulturni razvoj kraja nemogoč. Marindolci sami žele, da bi bilo že enkrat njihovo vprašanje rešeno in bi vedeli, čegavi so. Brez dvoma ogromna večina prebivalstva želi, da bi postali Kranjci, z druge strani se pa širi med njimi tudi srbska propaganda.

Slednjič je priškripal voz do Žuničev, vasi ob Kolpi, ki leži spet na Kranjski zemlji, in je obstal. Morali smo izstopiti in iti peš dalje.

Blamaža Ferrerovcev.

Kakor znano, so »svobodomisleci« celinega sveta, ko je bil Ferrer, vodja barcelonskih grozot na smrt obsojen in ustreljen, rjui, da je Ferrer bil »zaklan«, da ni storil nič, kar bi opravičevalo smrtno kazen in da so ga umorili le zaradi njegovih »idej«. Kričali so, da je Ferrer žrtev jezuitov in da ima njegovo smrt na vesti cerkev.

Liberalna gonja je imela ta uspeh, da je konservativno ministrstvo Maura odstopilo in je kralj poveril sestavo vlade liberalcu Moretu. Konservativna vlada Maurova pa je pred svojo demisijsko sklenila objaviti akte procesa proti Ferreru.

Akti so gotovi in so se pravkar objavili. Nedavno pa je vojni minister sedanjega liberalnega kabineta, general Luque, nasproti dopisniku »Figara« izjavil dobesedno sledeče:

»Kot liberalci ne odobravamo sistem, ki ga je gospod Maura v Barceloni uporabljal. V takih slučajih in v našem času se morajo taki upori takoj zadušiti in ne s počasnimi procesi, ker to vzbuja sum, da se gre vladi bolj za politično maščevanje kakor za upostavljenje reda. Slučaj Ferrer je pač tudi epizoda v tem sistemu, toda Ferrer je bil postavno in po pravici obsojen. Pravkar objavljeni akti procesa dokazujejo, da so vse priče in dokazila zadostno pokazale krivdo Ferrerovo in sicer ne kot razširjevalca idej, marveč kot dejanskega voditelja barcelonskega upora. Obvestila, ki jih je prinašalo inozemstvo, so tudi v tem bila napačna, ker je bila razprava javna in se je enoglasno sklenjena obsodba potrdila od avditorja generalnega poveljstva za Katalonijo, kateri je poslal tudi motivacijo, dodano procesnim aktom. Civilno sodišče pa za postopanje zoper Ferrera sploh ni bilo kompetentno in sicer tako po navadnem pravu, ki revolte prisoja vojnim sodiščem kakor na podlagi posebne jurisdikcijske postave (1906), katero sem bil svojčas jaz predlagal in ki zločinstva zoper armado izroča vojnemu sodu. Tudi ni smela vlada Ferrera predlagati v oproščenje, ker njegovo zločinstvo tega postavno ne dopušča. Nasprotno je Maurova vlada se zoper postavilo s tem pregrešila, da mu je dala na razpolago postavno neutemeljena branilna sredstva in ni na postavno določeni sumarični način, ki za take slučaje velja, kazen izvršila takoj po obsodbi.«

Tako! Član liberalnega, bivši konservativni vladi skrajno nasprotnega kabineta tako blamira častivce Ferrerove! Kaj bo še, ko se bodo akti procesa objavili v časopisu! Potem bomo gledali dolge oblike »svobodomislecev«, ko bomo brali, kakšne zločine je slavni Ferrer aranžiral.

In »Eдинost«? Ali bo izjavo don Luquejevo tudi objavila? Ali si je pa morebiti v zadnjem času ljubezen do Ferrerja nekoliko ohladila?

Ferrerovska gonja je za liberalce res blamaža blamaža in popolna blamaža.

Jutri objavimo ekscerpt aktov procesa!

Dnevne novice.

+ Kandidatje S. L. S. v goriškem veleposestvu. Iz Gorice nam danes poročajo: S. L. S. na Goriškem kandidira v veleposestniški kuriji za deželni zbor sledeče gospode:

Leopold Volko, veleposestnik;
Blaž Grča, župnik in veleposestnik;
Anton Zuchiatl, veleposestnik.

Volitev v veleposestniški kuriji se vrši v nedeljo. Upanje je, da S. L. S. prodre s svojimi kandidati tudi v veleposestniški kuriji. Navdušenje v S. L. S. za volitve je veliko in vsled sijajnih zmag še vedno bolj narašča.

+ Ferrerovstvo. Silno komično je sledeče: Goriški mestni svet, v katerem sedj razun drugih modrijanov tudi nekaj c. kr. uradnikov, je soglasno sklenil krstiti neko ulico v Gorici za »Via Francisco Ferrer«. Poročali pa smo iz Pariza, da je ondotni mestni svet, ki sestoji iz samih republikanov in socialistov, predlog, naj se neka ulica v Parizu imenuje po Ferreru, s 40 proti 34 glasovom — odklonil. Contra-govorniki so povdarjali, da Pariz ne more na ta način demonstrirati za nepatriotičke ideje. In to je tudi obveljalo. Ampak v Gorici, ki je furlanski »mali Pariz«, so bolj pametni kakor v Parizu ob Seni...

+ V veleposestvu na Goriškem kandidirajo laški liberalci Alojzija Pajerja, Aleksandra Blasiga in Jakoba Antonelli.

+ Poljedelski tečaj. Po raznih krajih dežele namerava prirediti deželni odbor kranjski to zimo razne eno- in tridnevne poljedelske tečaje. One korporacije in občine, katere žele, da bi se v njih okrožju tak poljedelski tečaj vršil, obrnejo naj se tozadevno na deželni odbor na k a s n e j e do 20. novembra t. l. Na prošnje, ki bi došle pozneje, se namreč ne bo več mogoče ozirati, ker bo že koncem novem-

bra posebna v to postavljena komisija o prireditvah definitivno sklepala.

+ Umrl je danes, kakor se nam iz Šmartnega-Litije javlja, g. nadučitelj v pokoj Matija Arko. Svetila mu večna luč!

+ »Piccolo« in slovenske šole. »Il Piccolo« poroča o novi struji, ki je nastala glede slovenskega šolskega vprašanja vsled češkega gibanja na Nižjem Avstrijskem in ki stremi po zakonu, kateri bi uredil šolsko vprašanje tudi z ozirom na male narode v Avstriji. V izvajanjih »Piccola« se jasno kaže žalost italijanskih krogov vsled skupnega nastopa slovanskih poslancev v državnem zboru. V istem članku skuša tudi zagovarjati primorske Italijane, a mu manjkajo za to potrebni dokazi. No, »Piccolo« si že zna pomagati — malo laži in hinavskega farizejstva napiše, pa je iz zadrege.

+ Volitve na Hrvaškem. Z Dunaja se poroča, da se govori v tamošnjih dobro poučenih krogih, da utegnejo biti na Hrvaškem razpisane volitve preje, kakor se kdo nadeja. Rauch se namreč nadeja, da je že zadal koaliciji toliko udarcev, da jo pri volitvah gotovo porazi.

+ Ustava Bosne in Hercegovine bo razglašena v prvi polovici meseca novembra.

— Presvetli gospod knezoškofo se je 24. t. m. peljal skozi župnijo Srednja Vas v Bohinju. Med drugim si je ogledal tudi novo sirarno pri Fužini in ravnokar dograjeno duhovniško letovišče pri sv. Duhu ob jezeru. Obe napravi sta bili preč gosp. knezoškofu zelo všeč.

— Imenovanje. G. dr. Božidar Stegu, okrajni sodnik v Trstu, je imenovan za efektivnega deželnosodnega svetnika in ostane na svojem mestu.

— Promocija. Jutri, v soboto, ob pol 1. uri popoldne bo gospod Fran Rostohar, sin pred mesecem dni v Krškem umrlega občinskega tajnika, v rektorski pisarni graškega vseučilišča promoviran za doktorja modroslovja.

— Prvi sneg v Bohinju. Dne 25. t. m. popoldne je snežilo po celi zgornji bohinjski dolini. V višavi od 900 m dalje je sneg popolnoma zapadel, pač pa je v nižini kmalu izginil. Od 1000 m višje leži še na celem. Sedaj je nastopilo zopet južno vreme.

— »Matico Slovensko« bo na svečanostih stoletnice Julija Slowackega, ki se bo obhajala te dni v Lvovu, zastopal profesor dr. Grabowski.

— Izvoz oglja iz Gorjancev. Dolenjska železnica izvaža že nekaj let sem velike množine oglja, ki gre po večini v Trst in druge večje obmorske kraje. Mnogo tega oglja prihaja izpod Gorjancev nad Št. Jernejem, kjer so posebno ugodne razmere za kuhanje oglja. Veliki bukovi gozdi se ondi razprostirajo po več ur daleč. Velike, orjaške bukve so dozdaj po teh gozdih dorastle in segnile, ker je svet, na več krajih skoro nepristopen in se napravljajo drvi ni izplačalo. Vse drugače je to sedaj. Z napravo oglečnic je bilo treba napraviti tudi potrebna vozna pota in zdaj se lahko porabi in speča v denar ves les, ki je prej tod zastoj gnil. Škoda le, da je novomeška postaja skoro štiri ure od teh oglečnic oddaljena. Če bi se napravila železniška zveza med Novim mestom in Krškim odnosno Brežicami, bi bila pot do postaje za dobri dve tretjini skrajšana. Vzlic temu pa se izvoz oglja iz teh krajev dobro izplača in prinaša podjetniku kakor tudi mnogoštevilnim delavcem in voznikom mnogo lepega dobička in zaslužka.

— Slovenski geometer v Trstu. G. Kristo Pertot se je nastanil v Trstu kot civilni geometer.

— Nov konjederec v Ribnici. Lovske kroge bo gotovo zanimalo, da je dobila občina velikopoljska novega konjederca, čigar delokrog se razteza tudi na sosednje občine. Lastnik graščine orteneške — Kosler iz Ljubljane — oziroma njegov oskrbnik Göderer in njegovi uslužbenci se hočejo namreč na vsak način maščevati, da je graščina izgubila velikopoljski lov in zato stoje vestno na meji lovskega revirja in streljajo — pse, ki se na lovu zaletajo na graščinski svet. Vsak lovec vé, da se to lahko zgodi. Lovski pes je sicer včasih bolj pameten, kot marsikak lovec, a ker ni hodil v šolo, tudi ni študiral geografije, da bi poznal vse meje, ki so jih postavile različne gosposke in graščine. Noben lastnik lova torej tudi ne zameri, če se pes le slučajno zaleti v tuj revir. Morebiti pa hoče graščina orteneška zbrati zbirko ribniških psov ali pa rabi mirhovino v kake druge namene.

— Sanatorij na Sljemenu pri Zagrebu. K naši tozadevni notici še pristavljamo, da se na Sljemenu že nahaja en sanatorij, ki ga je zgradila in letošnjo spomlad otvorila zagrebška bolniška blagajna. Sprejemajo se le na pljučih bolni delavci in zasebniki.

— Vreča moke za deset dni zopora. 26. t. m. prišel je k okrajnemu uradu v Osijek nek kmet ter se predstavil za Antona Krolla iz Gradca, češ, predsedeti hoče desetdnevni zapor, v katerega je bil ob-

sojen radi prekršitve lovskega zakona. Uradnik, ki osebno pozna Krolla, je rekel kmetiču: »No, čiča, vi niste Kroll, marveč hočete le namesto njega presedeti kazen.« Kmetič se je še nekaj časa zvijal, ko pa mu je uradnik povedal, da osebno pozna Krolla, je revež osramočen priznal, da se piše Luka Arambašič in da se je res s Krollom pogodil, da odsedi namesto njega desetdnevni zapor, za kar mu je obljubil Kroll vrečo moke, ki bi jo sedaj v zimno potreboval. Sodnik se je usmilil reveža in ga brez kazni odpustil. Iz tega slučaja se dá sklepati na kmečke razmere v osješkem okraju.

— Istrski deželni glavar dr. Rizzi pred cesarjem. Te dni je bil dr. Rizzi vsprejet v avdienci. Poročal je vladarju o gospodarskih razmerah v Istri. Sporočil je, da se velikanska gradbena dela za preskrbovanje Istre z vodo začno v najbližjem času in da se pripravljajo tudi akcija za pospeševanje prometa tujcev. Cesar je vsprejel to poročilo z zadovoljstvom ter je poizvedoval z živim zanimanjem o stanju narodnostne sporazumne akcije v Istri. Ko je dr. Rizzi odgovoril, da sta obe narodnosti pripravljene za sporazum, je izrekel vladar svoje zadoščenje na tem.

— Razne nesreče. Leopold Blaž, oženjen knjigovez, se je težko poškodoval s priliki padca po stopnicah v papirnici v Vevčah. — Mizarski oženjeni pomočnik Franc Srakar se je z žago pri delu nevarno na roki ranil. — Antona Ciuho, sina bajtarja na Šujici pri Dobravi, je ob času, ko je napregel vole, vol butnil z rogom v desno nogo. Poškodba je težka.

— Prvi doktor montanistike v Avstriji. V Ljubnem ob Muri je bil v torko promoviran doktorjem montanistike rudarski mojster Bartel Granig iz Celja. On je prvi svoje vrste v Avstriji in ima za švicarski doktorat prirodoslovne fakultete v Ženevi.

— Tatvina na Brezovici. V noči od 27. na 28. t. m. so na Brezovici dosedaj še neznani tatovi ukradli posestniku Ivanu Slani črne suknene hlače, njegovemu sinu Antonu pa rjav suknjič, v isti hiši tudi rdeče krilo. Posestniku Mihaelu Remžgarju so odnesli dve volneni posteljni pregrinjali, posestniku Ivanu Pezdriju pa črna otlezast prt, kakršnega rabijo pri mrtvaških odrih in črn predpasnik. Pokradli so tudi nekaj namiznega orodja, katerega se pa med potom poizgubili. Pač znamenje, da se bliža zima, ker se po deželi tako pogosto gode tatvine. Pred nakupom, kakor tudi splošno pred tatovi se interesovano svaré. — Pri kočarici Mariji Divjakovi je pa dne 25. t. m. nek malopridnež vlomil v skrinjo ter ji ukradel vso gotovino v znesko 56 kron.

— Učiteljske vesti. Na c. kr. rudniški ljudski šoli je imenovan stalnim učiteljem Rajko Novak; na isti šoli sta v brezplačno šolsko prakso sprejeti izprašani učiteljski kandidatinji Sidonija Krapš in Angela Gruđen. Obolelo učiteljico Elviro Bernot v Velikem Podlogu bo nadomeščala suplenta Marija Bulec. V brezplačno šolsko prakso vstopi v Ribnici izprašana učiteljska kandidatinja Pavla Pirker. — V Št. Peter na Krasi pride kot suplentka na mesto obolele učiteljice Roze Jelenc izprašani učiteljska kandidatinja Ivana Munda; obolelega učitelja Andreja Laha v Nevljah pri Kamniku bo pa nadomeščala Pavla Bergant. Za začasnega učitelja v Št. Vidu pri Zatičini je imenovan Miroslav Sadar.

— Razpisana učiteljska služba. Na mestni dvorazrednici na Karolinski zemlji (Barje), ki se razširi v trirazrednico, se razpisuje III. učno mesto. Prošnje do 15. novembra t. l. c. kr. mestnemu šolskemu svetu v Ljubljani.

— Nerednosti v goriški okrajni bolniški blagajni. V zavodu, ki je ustanovljen v pomoč ubogim delavskim trpinom, bi pač moral vladati red, uprava bi morala biti najboljša, kajti le tako bi dosegal zavod svoj namen. Tega pa ni pri goriški okrajni bolniški blagajni; in sicer kljub temu, da gospodarijo v njej socialni demokratje. Prav ti se delajo jako pravične, poštene ljudi, katerim je tuje vsako izkoriščanje, zlasti še v takem zavodu, kakršen bi morala biti okrajna bolniška blagajna. Ali kaj je prišlo na dan? Med zastopniki delodajalcev in zastopniki delavcev ni bilo nikakega soglasja, slednjič so prvi odstopili ter naznanili to magistratu s spomenico, v kateri pravijo, da so odstopili radi »nekorektnega postopanja predsednika in podpredsednika glede plač, ker so si prisvojiteli svojevoljno denarno zneske, dočim pravila še niso potrjena od notranjega ministrstva!« Nato je magistrat razpustil nadzorstvo ter prevzel sam vodstvo in upravo. Poslal je v urad dr. Trevisana in računskega uradnika Conforto. Škandal, da se more zgoditi kaj takega v kaki bolniški blagajni!

— Kongres slovanskih časnikarjev. Kongres slovanskih časnikarjev, ki bi se moral letos v Varšavi vršiti, se je preložil vsled političnih težkoč od strani ruske vlade. Kongres se bo vršil šele prihodnje leto, a je vprašanje, če se bo mogel v Varšavi.

— **Prijet defraudant.** Iz Gorice poročajo: Defraudanta Pippa, ki je poneveril v friaulski banki 10.000 kron, so prišli na Reki v družbi neke zloglasne ženske, s katero je pobegnil iz Gorice. Pri defraudantu so dobili maione vso defraudirano vsoto. Pippa in njegovo spremljevalko so zaprili.

— **Bakljada v Gorici.** Iz Gorice poročajo: Sinoči je priredila tukajšnja vojaška posadka povodno povišanja brigadirja, gen. majorja Meyerja, sijajno bakljado z godbo. Dragonci so jezdarili. Bakljada se je izvršila v najlepšem redu.

— **Mrtvega** so našli trgovca Viktorja Mendel iz Trsta v vlaku v Florenciji.

— **Pet zrelih tičkov.** Šimen Kavčič, tesar, Hijačint Pibrovec, ključavničar, Alojzij Dobro in Janez Lešin, verigarja ter Vincenc Škribi, željkar iz Kroke, že vsi predkaznovani, so tujemu imetju jako nevarni ljudje, zlasti Pibrovec, ki je bil že šestkrat radi tatvine kaznovan. Dne 28. avgusta t. l. se je Kavčič priplazil v hišo Franciške Klinar v Kropi ter v drugem nadstropju vzel iz zaklenjenega predala 60 kron. Po tatvini je prišel v Trohovo gostilno, kjer je našel svoje tovariše Dobro, Leša in Pibrovca. Tem trem je pokazal ukradene bankovce. Po odhodu iz te gostilne so šli skupaj k hiši Marije Pesjak, kjer je vežna vrata z vitrihom odprl, nakar so pobrali sedem steklenic piva. Leš, ki se je kmalu opil, je odšel medtem, ko so se ostali trije zopet podali v Trohovo gostilno, ki je pa bila že zaklenjena. Pibrovec in Dobro sta se pri oknu splazila v hišo, odprla predal v kuhinji in vzela 20 K gotovine, zavitek viržink in za 15 K 30 vin. druge vrste smodk. Pibrovec in Škriba pa tudi priznavata, da ste se nekoč splazila v Ažmanovo hišo in sta iz zaklenjene sobe vzela vsak po en cekin. Vse te tatvine so izvršili obdolženci v Kropi. — Prejeli so pa tudi zaslužen kaznen. Kavčič je bil obsojen na štiri, Pibrov na osem, Dobro na štiri, Leš na dve in Škriba na tri mesece vsi v težko ječo.

— **Zahvala.** Podpisano šolsko vodstvo si šteje v prijetno dolžnost, da se javno zahvali g. Emilu Černetu, posestniku, častniku v rezervi itd. iz Tomaja na Krasu pri Sežani, ki je povodom njegove poroke na Mirni, Dolenjsko, 28. oktobra t. l., z gospodično Amalijo Škarja iz Mirne, velikodušno daroval 40 K, da se napravi obleka ubogim tukajšnjim učencem. Bog plačaj tisočkrat! Vodstvo štirirazredne ljudske šole na Mirni, dne 28. okt. 1909. Mat. Jenko, nadučitelj.

— **Turki na Dunaju.** Turški gostje so se pripeljali predvčerajšnjim na Dunaj in bili sprejeti s takimi častmi, s kakršnimi se navadno sprejemajo vladarji. Včeraj so gledali vaje dunajskega ognjegasnega društva.

Hrvaški učitelji v Ameriki. Poročajo se, da je sklenil hrvaški ban baron Rauch, da pošlje za dve leti v Ameriko dva hrvaška ljudskošolska učitelja, in sicer v Čikago in v Pittsburgh. Imela bosta nalogo, da bosta poučevala hrvaške otroke o ameriških hrvaških naselbinah v materinskem jeziku. Letno plačo bosta imela po 5000 K.

Iz slovenskega gledališča.

»Nižina«.

Komponist te opere, d'Albert, je slavnoznani kot virtuoz na klavirju. Bil je učenec Lisztov, moža velikega duha in srca. Pred kakimi dvajsetimi leti je z enodejanko »Odpotovan« zbudil najlepše nade kot skladatelj in napisal več opernih del, med katerimi je »Nižina« prišla na vrhunc. Odslej pa še ni spisal opere višje vrednosti od »Nižine«.

V tej je podal d'Albert muzikalnemu svetu interesantno, lajku težko umljivo delo. Interesantno, ker je v njem nakopičenih čim več nadmernih glasovnih sestav, ki se temeljem enharmonike brusijo druga ob drugo, dostikrat v krčevitih kromatičnih postopih, spajajoč se izborno z libretom. In to kar se vrši na odru, je polno strasti in energije, najslajše v ljubavi, pa najstrašnejše, kar pozna mučeno srce, ima tu prostora. d'Albert je sledil tem dogodkom in ekstazam dosledno in tesno, kakor sledi senca telesu. In tu tičji vzrok, zakaj si je »Nižina« pridobila tal in se smatra kot najbolj uspelo dramatično delo d'Alberta. Glasba sama na sebi je lepa, rafinirana, moderna, gotovo — vendar nam ne stopi nikjer iz nje izklesana podoba d'Albertijevega genija nasproti.

Istina je, da poslušalec ne pride iz razburjenja, ni ne ene mirne točke, dokler se ob koncu ne oddahne.

Predstava je bila za naše razmere dobra. Po ropotu, ki se je pojavljal na odru med presledki, soditi, je bilo vse oboje na nogah in so baje roke, ki ne poznajo žuljev, nesebično poprijele za kulise.

Solisti, g. Nordgartova, mogočna v igri in glasu, g. Fiala, pastir neverjetno zdrave nature, g. Vulakovič, čegar partija je sicer težka, vendar hvalečna, gca. Lvo-va, ljubezniva Nuri, g. Patočka, takisto izborni v igri in petju, so izvedli svoje naloge odlično.

V manjših vlogah so se jim vredno pridružili gg. Lipnicki in Iličič ter gce. Thalerjeva ter Peršlove.

Orkerster pod vodstvom g. Beniška ponekod izborni, ponekod prav dober, semtertje manj čist, je obvladal, dasi ne popolno po partituri zaseden, svojo nemalo nalogo.

Iz dobro obiskanega gledališča smo odhajali z zadovoljstvom, radovedni na — »Tosco«.

Ljubljanske novice.

Ij Dr. Tavčar liberalcem bile poje. Liberalni shod je bil včeraj zvečer v gostilni pri Rastoharju na Karlovski cesti. Bilo je kakih 60 ljudi iz vseh krajev Ljubljane, in ne samo iz šentjakobskega okraja. Otvoril je shod bivši občinski svetnik Bergant, ki ima sedaj zastavljavnico za liberalno politiko. Glavni govornik dr. Tavčar se je v uvodu svojega govora spustil v »Slovenca«, o katerem je trdil, da bo sicer zopet zabavljaj o shodu in udrihal po njem, a on zagotavlja, da še ni nobene noči za »rad« »Slovenca« nemirno prespal. Govoril je o cestnem zakonu, o nameravanih delniških podjetjih po svojem znanem načinu. »Vsi smo krščeni, vsi smo kristjani, a duhovske vlade ne maramo. Škof je sicer dober človek, a slab gospodar. Če je pa škof slab gospodar, kako pa naj se razumejo kaplani in župniki na gospodarstvo. In ti ljudje hočejo popolnoma zavladati v deželi. Nekdo je rekel, ko so mu pravili o novem cestnem zakonu: Bomo pa plačali. Taki živali je treba rep dobro pribiti na zid, ako tako govori. Mi ne bomo plačali, mi se bomo uprli. O cestnem zakonu, ki je za nas tako važen, je treba premišljevati noč in dan. (Gostilničar Zabukovec: »Ja, ja, premišljevati, pa ne govoriti!«) Končno poziva dr. Tavčar naj se vse delo Ljubljancev združuje v geslu: Odreti se ne damo! — Ključavničarski mojster Pust je s tresočim in ogorčenim glasom prečital resolucijo, ki protestuje proti cestnemu zakonu. Predlagal je tudi zahvalo dr. Tavčarju, »ki je osivel v boju za kulturo in naprednost, in ki naj ga Bog živi še sto let!« Pri razpravljanju o gospodarskem delu v šentjakobskem okraju se je nekdo izmed barjanov oglasil: »Prosim, da bi mi vodo napeljali.« Njegov sosed pa ga je krepko sunil pod rebra, rekoč: »Tiho bodi, saj je imaš na barju še tako preveč!« Nek pijan šentjakobski mešanec je upil, da je tako prav, kot je dr. Tavčar povedal, pa je »ven«. S težavo so ga ukrotili. Gosp. Štefan Kljun je zahteval, da se izpelje v stranskih ulicah Karlovske ceste kanalizacija. »Slovenec« je glede Vožarskega pota tozadevno že pisal, kar je tudi resnica. Govorilo se je tudi o podaljšanju vodovodnih cevi in električne razsvetljave na Dolenjski in Ižanski cesti, kar je dr. Tavčar vse »obljubil«. (Čisto protislovno! Kajti po njegovi metodi bi si morali ljudje vse sami napraviti!) Liberalni Vidmar z barja se je oglasil k besedi in dejal: »O vsem se je že dovolj govorilo. Naj se pove še kaj za kmeta! Gospodov je dovolj, vsake vrste je dovolj tukaj, postopačev pa največ. Za kmeta pa nič ne poveste, za kmeta? Kaj pa mi na barju? Za kmeta kaj, za kmeta!« Ko mu ni nihče nič odgovoril, se je mož pač razočaran vsedel na stol. Veliko zabavnega se je slišalo, in to je tudi prav, da ni preveč dolgočasno, kadar Tavčar bile poje liberalni stranki. Drugače bi bilo za umreti. Tudi za zdravje je dobro malo vpitja. S kričanjem si bodo liberalci okrepili pljuča, ostali bodo zdravi, in vsled tega se jih bo vsaj izplačalo odreti. Dr. Tavčar prorokuje, da bo po Ljubljani taka lakota, da se bosta do siteda najedla v Ljubljani samo dva človeka: deželni glavar pl. Šuklje in pa škof. Se sebe je izvzel od skled in se obsodil na lakoto. Zato je pa prav, da Ljubljančani hité jest in pit, dokler je še kaj dobiti!

Ij Odbor »Šentpeterskega prosvetnega društva« v Ljubljani naznanja, da bo društvena sv. maša mesto Vseh svetnikov dan (zaradi vojaške prisege) v nedeljo prej, t. j. dne 31. oktobra t. l., ob 8. uri zjutraj. — Pri sv. maši, katera bo darovana za vse člane, poje društveni pevski zbor. Vabimo posebno člane, da se te sv. maše kolikor mogoče obilno udeležijo.

Ij Umri je sprevednik v pokoji in trafikant v Lattermannovem drevoredu g. Franc Ranth, posestnik v Spodnji Šiški šte. 147. Pogreb bo iz Spodnje Šiške jutri ob pol 4. uri popoldne. S. K. S. Z. se udeležijo pogreba svojega člana z zastavo.

Ij Slovesno vmeščenje novega šentjakobskega župnika č. g. J. Barleta bo prihodnjo nedeljo. Jutri ob 9. uri zvečer mu tem povodom slovensko gospodarsko društvo »Ljubljana« zapoje podoknico.

Ij Vincencijeva družba. Za predsednika je bil v seji upravnega sveta soglasno izvoljen velečastiti gospod profesor bogoslovja dr. Jožef Gruden.

Ij Izžrebani porotniki za četrto porotniško dobo pri tukajšnjem deželnem sodišču katearase prične z dne 29. novembra 1909. Glavni porotniki: Agnola Avguštin, steklar, Bahovec Jernej, trgovec, Bizil

Anton, mizar in posestnik, Dachs Ivan, gostilničar in posestnik vsi v Ljubljani; Dekleva Fran, gostilničar v Gor. Ležečah; Dolenc Franjo, grajski uradnik v Planini; Dežnič Matej, gostilničar v Radovljici; Golob Franjo, trgovec in posestnik, Golob Valentin, trgovec, Gregorič Karol, trgovec, vsi trije v Ljubljani; Gogala Jožef, kmetovalec v Novi vasi pri Radoljici; Hriber Dragotin, tovarnar in posestnik, Jelavčan Ivan, trgovec, oba v Ljubljani; Jelovšek Karol, tovarnar in posestnik na Vrhniki; Kollman Robert, trgovec in posestnik; Kozak Josip, gostilničar, mesar in posestnik, Kozak Mihael, mesar in posestnik, krapš Anton, zasebnik, Kumše Anton, zasebnik, vsi v Ljubljani; Kraje Alojzij, lesni trgovec in posestnik v Cerknici; Kanc Franjo, posestnik v Radomljah; Logar Josip, trgovec v Kranju; Lavtižar Peter kantiner v Mojstrani; Mathian Ivan, tovarnar, Milavc Jakob, železn. poduradnik in posestnik, oba v Ljubljani; Mali Alojzij, krznar in posestnik v Radovljici; Mulley Karol, c. kr. dežel. sod. svetnik v p. in posestnik na Vrhniki; Ogorelec Ivan, tovarnar in posestnik v Ljubljani; Omersa Franjo, mlajši, trgovec in posestnik v Kranju; Oblak Ivan, trgovec in posestnik na Vrhniki; Pust Franjo, tesar in posestnik v Ljubljani; Primožič Josip, posestnik v Pristavi pri Trzihu; Souvan Leon, veletržec, Šivic Anton, c. kr. okr. tajnik v p., oba v Ljubljani; Solar Franjo, posestnik v Kropi; Thaler Gabrijel, trgovec v Železnikih. — Nadomestni porotniki: Bolta Gašper, izdelovalec sodavice, gostilničar in posestnik, Globočnik Ciril, knjigovodja in posestnik; Klovor Josip, podfaktor in posestnik, Repič Avguštin, sodar in posestnik; Salokar Karol, trgovec in posestnik, Semič Karol, izkuhar in posestnik, Škerbine Silvester, pisarniški ravnatelj; Škrl Jožef, prevaževalec, Tekavčič Karol, trgovski poslovodja, vsi v Ljubljani.

Ij Sam se je prijavil pri mestni policiji ljubljanski zloglasni Ignacij Kete, ker je čul, da ga varnostna oblastva zasledujejo zaradi suma hudodelstva vloma v Ilirski Bistrici. Kete zatrjuje, da tega zločina ni zakrivil.

VELIKE DEMONSTRACIJE ZA FERRERJA V PARIZU.

Pariz, 29. oktobra. Vsled sklepa mestnega sveta, da se neka ulica ne imenuje po Ferrerju, nameravajo svobodomislci in socialistična društva prirediti v nedeljo velike počestne demonstracije. Pred železniško postajo La Barre in cerkvi Sacre Soeur se bodo vršila velika demonstracijska zborovanja. Policija bo storila velike varnostne odredbe.

Telefonska in brzojavna poročila.

PRED KRIZO BIENERTHOVEGA KABINETA.

Dunaj, 29. oktobra. Akutna kriza bo vsak čas izbruhnila. Kriza bo izbruhnila, ko bo jutri Bienenrth v ministrskem svetu urgiral sankcioniranje od nemških deželnih zborov sklenjenih jezikovnih zakonov. Včerajšnja konferenca na dunajskem rotovžu, katere so se udeležili tudi ministri, je bila brezuspešna, ker nemški krščanski socialci in druge nemške stranke Bienenrthu niso dovolile, da bi sankcijo zgoraj omenjenih zakonov odložil. Danes popoldne je Bienenrth pozval k sebi voditelje »Slovenske Jednote«. Bienenrth bo prosil »Slovensko Jednoto«, naj opusti obstrukcijo in naj iz sankcioniranja jezikovnih zakonov ne izvaja konsekvence. Ker o tem ne more biti govora, se že računa z izbruhom akutne krize. Prihodnji teden državni zbor skoro gotovo ne bo imel plenarnih sej, ta čas se bo porabil za to, da se izpremeni kabinet. V parlamentarnih krogih menijo, da bo demisijsko celokupno Bienenrthovo ministrstvo ter da potem nastopi neutralni kabinet, v katerem bo tudi nekaj članov gosposke zbornice in kateremu bo stal na čelu baron Gautsch.

Dunaj, 29. oktobra. Med poslanci je splošno prepričanje, da bo danes v konferenci barona Bienenrtha s »Slovensko Enoto« zapečatena usoda Bienenrthovega kabineta. Prihodnji teden se izpremeni položaj. Po sankcioniranju jezikovnih zakonov nemških deželnih zborov, bo Bienenrthovo ministrstvo demisijski in napravilo prostor drugemu ministrstvu, ki bo moralo najprej skrbeti za delozmožnost češkega deželnega zbora in s tem za delozmožnost drž. zbora.

Dunaj, 29. oktobra. Zastopniki »Slovenske Enote« so šli danes ob 4. uri popoldne k Bienenrthu. Jutri bo kratka seja drž. zbora, predsednik bo potem naznanil, da se prihodnja seja naznanj pismenim potom. Prihodnji teden ne bo sei.

BURNI PRIZORI V DRŽAVNEM ZBORU.

Dunaj, 29. oktobra. Začetkom današnje seje državnega zbora so se vršili burni prizori. Ker so bile ministrske klopi začetkom seje prazne, kričali so češki radikalci, predvsem Choc in Fresl: Mini-

stri so pri ministrskem svetu v rotovski kleti. Ministri imajo mačka! Te klice so opetovano ponavljali in potem kričali: Da gredo ministri na posvetovanje v rotovško klet, je škandal, kakršnega še ni bilo. Sramota! Predsedniku dr. Pattai-u so klicali: Pojdite tudi Vi v rotovško klet. Tudi Vi ste rotovski špicelj! Bomo že odgovorili na posvetovanje v rotovski kleti. Ko je stopil v dvorano notranji minister Haerdtl, obsuli so ga s klici: Fej! Sramota! Pojdite vendar v rotovško klet! Češki radikalci so zagrabil za tiskane zvezke vladnih predlog in razbijali z njimi po pulnih. Ko sta se nemška radikalca Pacher in Stransky približala češkim klopem ter pričela diskuzijo, je vrišč postal še hujši. Mir je nastal šele, ko je pričel govoriti socialni demokrat dr. Renner k nujnem predlogu o draginji živil. Demonstracije čeških radikalcev so se ponovile, ko je stopil v zbornico Bienenrth.

ARETACIJA BIVŠEGA PODPOLKOVNIKA.

Zagreb, 29. oktobra. Tu so aretirali umirovljenega domobranskega podpolkovnika Krbavaca, ker ga dolže, da je ponaredil oporoko nedavno umrle gospe Ivanke Popovič.

SRBSKO-BOLGARSKA ZVEZA.

Belgrad, 29. oktobra. Bolgarski kralj Ferdinand je pri svojem obisku na Srbskem tri četrt ure govoril s srbskim ministrskim predsednikom o podlagi za srbsko-bolgarsko zvezo.

ZMEŠNJAVE NA GRŠKEM.

Atene, 29. oktobra. Med grškimi častniki je nastal razpor. En del častnikov hoče, da brezpogojno odstopi vlada, da se uvede diktatura, da odstopi kralj in da se aretira konservativne poslance in konservativne politike, druga skupina pa hoče mirnega razvoja. V Atenah je splošno razburjenje, presenečenja niso izključena.

Atene, 29. oktobra. Vojni minister je predložil zbornici senzacionalni predlog za vojaško zvezo s Turčijo. Večina je sprejela predlog z molkom, vodje opozicije Theotokis in Rhalis sta demonstrativno zapustila dvorano. Časopisje k predlogu molči.

TURŠKI ČASTNIKI IN POLITIKA.

Solun, 29. oktobra. Tukajšnjim častnikom je bila poslana okrožnica generalisima paše Šefket, v kateri se prepoveduje častnikom umešavanje v politiko. V okrožnici je izrečno prepovedano pisati častnikom v časopise. Članki se morajo prej predložiti kakemu četnemu poveljniku. Končno se v okrožnici omenja, da pride vsak častnik pred vojno sodišče in izgubi službo, ako bo ravnal proti novi odločbi.

GROZEN VIHAR NA MORJU.

New-York, 29. oktobra. V Beringovem morju je divjal 26. t. m. grozen vihar, kakršnega ne pomnijo že 70 let. 12 parnikov se je ponesrečilo in veliko ljudi izgubilo življenje.

KONEC STAVKE V PREMGOVNIKIH.

Krakov, 29. oktobra. Trimesečna stavka rudarjev v premogovnikih v Jaworznem in Sicesri je končana in so rudarji v sredo zopet začeli delati.

3019 (1—1)

Tužnim srcem javljam vsem svojim duhovskim sobratom in prijateljem, da je moja blaga mati

Marija Mikuž

po dolgi mučni bolezn, prejmsi sv. zakramente v 62. letu svoje starosti mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb predrage rajne bo v soboto 30. oktobra v Črnem vrhu nad Idrijo.

Sv. maše se bodo brale v Črnem vrhu in v Škofji Loki.

Črni vrh, 29. oktobra 1909.

Ivan Mikuž,
kaplan v Škofji Loki.

3018

Tužnim srcem javljam vsem sorodnikom, prijateljem in znancem da je naš blagi oče, oz stari oče

Nikolaj Fröhlich

po dolgi bolezn, previden s svetimi zakramenti za umirajoče v 73 letu svoje starosti mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb predragega rankega bo v soboto 30. oktobra ob 3. uri popoldne v Škofji Loki.

Sv. maše zadušnice se bodo brale v Škofji Loki in v Kranjski gori.

Škofjaloka 29. oktobra 1909.

Družini Fröhlich in Glaesener.

3011 1-1

Potrtega srca naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znanec, da je naš preljubljeni brat in stric, gospod

FRANJO RANTH

sprevednik juž. žel. v pok. in posestnik dne 28. oktobra t. l. ob 1/2 7. uri zvečer po dolgotrajni bolezni, previden s sv. zakramenti za umirajoč, v 59. letu starosti mirno preminul.

Pogreb predragega ranjega bode v soboto dne 30. oktobra t. l. ob 1/2 4. uri popoldne iz hiše žalosti Sp. Siska št. 147 na pokopališče k Sv. Križu.

Bodi mu blag spomin!

Ljubljana, 29. oktobra 1909.

Žalujoči ostali.

Mesto vsacega posebnega obvestila.

3009

Tužnim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znanec, da je naša iskreno ljubljena mati, oziroma stara mati, sestra in tašča, gospa

Amalija Papež roj. Kos

c. kr. davkarja vdova

danes, dne 27. vinotoka 1909, ob pol 6. uri zjutraj po dolgi in mučni bolezni, v 66. letu svoje starosti, previdena s svetotajstvi za umirajoč, mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb predrage ranjke se vrši v petek, dne 29. vinotoka ob 4. uri popoldne iz hiše žalosti na pokopališče v Krškem.

Sv. maše zadušnice se bodo brale v soboto, dne 30. vinotoka ob 8. uri zjutraj v cerkvi sv. Križa na pokopališču.

Blag ji bodi spomin!

Prosi se tihega sožalja!

Krško, dne 27. vinotoka 1909.

Dr. Oton Papež, c. kr. okr. sodnik, dr. Anton Papež, c. kr. profesor, dr. Milan Papež, c. kr. rud. zdravnik; sinovi. — Amalija Jugočič roj. Papež, hči. — Leopoldina Kinski roj. Kos, Marija Grebenc roj. Kos; sestre. — Anton Jugovič, zet. — Vera Papež roj. Blažon, Milena Papež roj. Premrou; sinovi. — Zdenko, Oton, Mara, Vera, Valeska, Boris, vnuki.

Venci se hvalečno odklanjajo v korist Ciril-Motodove družbe.

3014 Zahvala. 1-1

Za vse obilne dokaze iskrenega sočutja povodom prezgodnje smrti našega preljubljenega soproga, ozir. očeta, starega očeta, brata, strica, gospoda

Petra Strela

bivšega gostilničarja in hišnega posestnika

izrekamo tem potom svojo najiskrenejšo zahvalo.

Posebe se pa še zahvaljujemo preč. gosp. župniku Iv. Vrhovniku za številne obiske med boleznijo ter tolažbo, dalje vsem številnim udeležnikom pogreba in sploh vsem, ki so nas kakorkoli tolažili in izkazali pokojniku zadnjo čast.

Ljubljana, 29. oktobra 1909.

Žalujoča rodbina.

Nova, moderno urejena

pekarija

z vrtom, kletjo itd. na najboljšem prostoru v Višnjigori, se odda takoj v najem ali tudi prodaja. Potrebna pojasnila daje A. Perko, župan v Višnjigori.

3003 3-1

Sobno slikarska in pleskarska tvrdka

Speletič & Remžgar, Ljubljana, Rimska cesta 16

se priporoča slavnemu občinstvu za vse v to stroko spadajoča dela v Ljubljani kakor tudi na deželi.

Delo solidno. Cene primerne.

920 (1)

V lepem prijaznem kraju v Št. Rupertu na Dolenjskem se prodaja ali da v najem

lepa enonadstropna hiša

z gospodarskim poslopjem, pripravna za prodajalno in gostilno, ali kako drugo obrt, ker je v veliki fari tik župne cerkve. Več se izve pri lastniku Ivanu Škufca v Dragi pri Višnjigori.

2962 5-1

Izurjenega pomočnika

za stalno delo sprejme takoj O. Bodlaj čevljarški mojster Postojna 122. 2981 3-1

3007

Razglas.

Vsled prošnje dedičev po dne 23. septembra 1909 v Ljubljani umrlem gospodu dr. Ivanu Milanu Hribarju se vrši

prostovoljna sodna dražba

v zapuščino spadajočih premičnin posamezno, kakor: zlatnine in srebrnine, obleke in perila, pisalnih strojev (3), leposlovnih in juridičnih knjig in raznih muzikalij, hišne oprave in lovskega orožja

dne 3. in 4. novembra 1909 in event. naslednje dni vsak dan od 9 do 12 dopoldne in od 3 do 5 popoldne v hiši št. 2 v Sodnijski ulici.

Inventurni zapisnik je na vpogled pri podpisnem sodnem komisarju in pri c. kr. okrajnem sodišču v Ljubljani, soba št. 36 med uradnimi urami.

Dr. Franc Vok,

c. kr. notar kot sodni komisar.

Telefon št. 287.

Tvrdba

Telefon št. 287.

Chalupnik & Predovič

Ljubljana, Stari trg št. 19

priporoča najboljše in najokusnejše

šunke, pripravljene po praškem načinu,

raznoverstno, prekajeno in sveže svinjsko meso od mladih domačih pitanih prašičev, dalje raznoverstne klobase.

Hrenovke in safalade vsak dan dvakrat sveže.

Poštna pošiljatve po povzetju od 5 kg naprej.

Za izborna blago, točno postrežbo in solidne cene jamči in se priporoča zgoraj navedena tvrdba.

2951

IVAN PENGOV

podobar, izdelovatelj oltarjev, itd.,

naznanja prečistiti duhovščini, cerkvenim predstojnikom in dobrotnikom, da je prevzel znano podobarsko delavnico umrlega g. And. Rovšeka, Kolo-dvorske ulice št. 20.

Priporočam se in zagotavljam, da bodem vestno izvrševal svoj poklic in prosim za zaupanje. Tekom 10letnega praktičnega dela pri ranjem g. Rovšku pridobil sem si toliko spretnosti, da se bode v prihodnje ravno tako solidno in kolikor mogoče po nizki ceni izdelovalo, kakor se je dosedaj.

3438 52-7

Restavracija v najem.

Odda se takoj v najem „Puntigamska pivnica“ na Sv. Petra cesti št. 47 pod ugodnimi pogoji. Koncesija je na hiši, prostori so vsi opremljeni. 2987 1-1

Vsako

soboto in nedeljo

torej že na železničarskem družinskem večeru dne 30. oktobra 3001 pri (1)

FR. POLJŠAKU

na Martinovi cesti

sveže mesene, jetrne in krvave

= klobase. =

Toči se pristno dolenjsko in vipavsko vino ter Gössovo marčno pivo.

Vinske sode

iz hrastovega lesa, zdrave, 2 leti rabljene z vinom od 425 do 436 litrov ima na prodaj Franjo Puc, Vič št. 73. 2998 2-1

Trgovina s premogom na drobno išče

zastopnika

za obisk zasebnih odjemalcev proti proviziji. Pojasnila daje Milan Guttmann, Ljubljana, Hotel pri Slonu. 2986 3-1

Podružnice Spljet, Celovec

- in Trst -
- Delniška glavica -
- K 3.000.000. -

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani Stritarjeve ulice 2

nudi promese na komunalne srečke à K 16.— k žrebanju 2. novembra gl. dob. K 300.000.—. Sprejema zglasila 1/2 0/0 zastavnih pisem bulgarske narodne K 89.50 na novo emisijo banke po originalnih pogojih za kurs za nom. 100 frankov v zlatu do 30. oktobra t. l. Za te zastavne liste jamči razun bolgarske narodne banke tudi Bolgarska kraljevina.

Podružnice Spljet, Celovec

- in Trst -
- Rezervni fond -
- K 300.000. -